

СИЛАБУС КУРСУ
«Супервізорська практика»
 другого (магістерського) рівня вищої освіти
 для студентів спеціальності «Психологія» (ОПП«Практична
 психологія», ОНП «Експериментальна практична психологія»)
 педагогічного факультету

Назва курсу	Супервізорська практика
Адреса викладання курсу	Київ, вул. Тургенівська 8 / 14, 10 поверх , аудиторія 10-6 Понеділок 14.00
Контактна інформація щодо викладача	Євтушенко Ірина Володимирівна i.v.yevtushenko@npu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга з 11.00 до 13.00
Сторінка курсу	
Передумови зарахування на курс	Вивчення даної дисципліни неможливе без професійних знань і умінь, набутих при опануванні курсів: «Психологія особистості», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції», «Основи психотерапії»
Мета та завдання курсу	<p style="text-align: center;">Мета викладання дисципліни:</p> <p>Дисципліна «Супервізорська практика» займає особливе місце у підготовці психологів-практиків, є обов'язковим етапом фахового становлення у практичній психології.</p> <p>Мета передбачає реалізацію таких завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити з визначенням та основними характеристиками супервізорської практики. 2. Навчити практично застосовувати знання супервізії. 3. Означити опорні точки супервізорського процесу. 4. Показати фокуси супервізії активних методів соціально-психологічного пізнання. 5. Вивчити можливості супервізії у процесі аналізу психомалюнків, предметної моделі, психодрами, комплексу тематичних психомалюнків. 6. Означити відмінності супервізії активних методів соціально-психологічного пізнання, що використовуються у психодинамічному напрямку практичної психології від подібних за формою методів, що базуються на інших теоретичних підходах.
Міждисциплінарні зв'язки	Зміст курсу тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Психологія особистості», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції», «Основи психотерапії», «Психологія професійних деструкцій»
Інформація про курс (про що йде мова)	Курс «Супервізорська практика» складається з трьох модулів. У змісті першого модуля «Сучасні уявлення про супервізію» висвітлюються теоретичні засади побудови курсу. Подано робоче визначення супервізії, принципи, моделі супервізорської практики,

	<p>характерні ролі супервізора, загальна характеристика супервізорських відносин.</p> <p>Другий модуль «Супервізорські стилі. Форми супервізії» включає особливості активного соціально-психологічного пізнання: принципи функціонування; групові процеси – позитивна дезінтеграція та вторинна інтеграція, особливості пізнання несвідомої сфери психіки. Несвідомі передумови особистісної проблеми суб'єкта. Особливості та функції психологічних захистів суб'єкта. Індивідуальна супервізія. Групова супервізія. Колегіальна супервізія.</p> <p>Третій модуль «Професійний розвиток супервізора. Супервізія в АСПП» включає Рівні професійного розвитку. Оцінку професійної компетентності супервізора. Стандарти супервізії. Методологічні засади супервізії у АСПП. Особливості супервізії окремих методик АСПП. Дидактичні аспекти супервізії.</p>
Чому це актуально, цікаво чи важливо?	<p>Супервізорська практика передбачає зв'язок зі сферою психотерапії і тлумачиться супервізія як консультування психотерапевта (супервізованого) більш досвідченим фахівцем (супервізором) безпосередньо у процесі практичної роботи.</p> <p>У цілому відзначається спрямованість супервізії на поліпшення професійного аспекту підготовки майбутніх психологів із метою захисту інтересів клієнта. Огляд останніх наукових розвідок із проблеми супервізії засвідчує, що дослідники розглядають супервізорство як специфічний метод навчання психологів-початківців; як альтернативу особистісному аналізу; як засіб підвищення фахової майстерності і кваліфікації досвідчених фахівців; як засіб упередження професійного вигорання.</p>
Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця	<p>Навчальна дисципліна «Супервізорська практика» є вибірковою, вона – складова циклу професійної підготовки магістрів.</p>
На які питання відповідь курсу і його головний аргумент?	<p>У процесі вивчення курсу майбутній фахівець вивчає закономірності, етапи розвитку групи, співвідношення між свідомим та несвідомим в діяльності людини, характеристику різновидів психологічних захистів, феномен трансферу та особливості його врахування в груповій взаємодії, поняття особистісної деструкції суб'єкта Також навчаються визначати особистісну проблематику учасників, самостійно оцінювати власні якості на основі інформації одержаної в процесі роботи групи АСПП, здійснювати самопізнання, моделювати різні ситуації й випробовувати нові форми поведінки, досліджувати усталені особистісні характеристики індивіда, які впливають на стосунки у професійній та побутовій сфері, центруватися на позитивному потенціалі особистості, ставити запитання, надавати підтримку, встановлювати взаємний зв'язок, обробляти одержаний досвід.</p>
Очікувані результати навчання	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p>

	<p>ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p> <p>ПР16. Здатність до рефлексії у професійній діяльності, адекватного оцінювання власних досягнень та недоліків у професійній сфері.</p> <p>ПР 18. Здатність будувати адекватну стратегію і тактику психологічної допомоги різним категоріям населення, клієнтам у різних професійних сферах діяльності щодо досягнення власного «акме», побудови власного професійного іміджу.</p> <p>ПР19. Здатність використовувати різноманітні технології у здійсненні психоконсультування та психокорекції.</p>
Методи навчання	<p>Пояснювально-ілюстративні, інтерактивні: мікровикладання, інверсії, емпатії, інциденту, конкретної професійної ситуації</p> <p>Рольовий тренінг.</p> <p>Розв'язування психологічних завдань.</p>
Перелік основних практичних завдань	<p>Модуль 1. «Сучасні уявлення про супервізію»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити особливості супервізорської практики: цілі, задачі, сутність. 2. Визначити рольові позиції супервізора. 3. Вправа “Самопрезентація”, аналіз виконання та проведення вправи. 4. Рольова гра “Я - супервізор”. Аналіз особливостей поведінки кожного учасника, аналіз відчуттів, переживань під час виконання вправи, та після проведення. 5. Методика “Плями Роршаха”, обговорення особливостей використання та діагностичної спроможності. <p>Модуль 2. «Супервізорські стилі. Форми супервізії»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота з методикою ТАТ (тематичний апперцептивний тест) з подальшим аналізом. 2. Психодраматична вправа “Моє друге “Я” ” з подальшим аналізом. 3. Вправа на релаксацію (використання музикотерапії).

	<p>4. Провести групову дискусію на запропоновану тему. Проаналізувати хід дискусії, особливості поведінки членів групи під час дискусії.</p> <p>5. Вправа “Колаж на тему”</p> <p>6. Намалювати та проаналізувати психомалюнок “Я в групі”</p> <p>Зробити записи спостереження в щоденники спостережень</p> <p>Модуль «Професійний розвиток супервізора. Супервізія в АСПП»</p> <p>1. Назвати характеристики професійних якостей супервізора.</p> <p>2. Назвати параметри аналізу емпіричного матеріалу, що можна отримати завдяки спостереженню</p> <p>3. Провести рольову гру за певною ситуацією, проаналізувати дані.</p> <p>4. Декільком членам групи представити особистісну проблему. Іншим членам групи – назвати основні аспекти дослідження, що доречні у даній ситуації. Після цього провести обговорення фрагменту роботи.</p> <p>5. Зробити записи спостережень в щоденники спостережень (1-2 студентам зачитати та обговорити).</p> <p>6. Прослухавши проблемну ситуацію (її представляє хтось з групи), запропонувати відповідні невербальні вправи як психодіагностичні, так і психокорекційні. Обговорити групою доцільність їх використання. Провести вправи які виявилися доцільними, проаналізувати, поділитися враженнями</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основні джерела</p> <p>1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. М.: Независимая фирма “Класс”, 2001. 336 с.</p> <p>2. Глузман О. В. Агресія та її глибинно-психологічні джерела. К.: Освіта України, 2006. 256 с.</p> <p>3. Глэддинг С. Психологическое консультирование. СПб.: Питер, 2002. 736 с.</p> <p>4. Гринсон Р. Р. Техника и практика психоанализа. М.: Когито-Центр, 2003. 478 с.</p> <p>5. Джейкобс Д. Супервизорство: техника и методы корректирующих консультаций: руководство для преподавателей психодинамической психотерапии и психоанализа. СПб.: Б.С.К., 1997. 235 с.</p> <p>6. Дметерко Н. В. Взаємозв’язок мислення суб’єкта з його несвідомою сферою // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія: зб. статей. Ялта: РВВ РВУЗ КГУ, 2006. Вип. 9. Ч. 2. С. 222 – 229.</p> <p>7. Дорошук Н. Рабочая книга супервайзера. СПб.: Питер, 2005. 192 с.</p> <p>8. Кейсельман В. Р. Котерапия и практика консультирования. К.: Ваклер, 2001. 184 с.</p> <p>9. Кокс М. Методы Супервидения: мета-перспективы // Технологии коммуникации в транзактном анализе. СПб.: ОМ-Пресс, 2006. С. 91 – 96.</p> <p>10. Коломінський Н. Л. Методологічні засади професійної підготовки практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 12 – 13.</p>

11. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: Навч. посіб. / Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Аврамченко, І. В. Євтушенко, І. М. Сергієнко, І. В. Калашник, Т. В. Богдан. К.: Вища школа, 2008. 342 с.
12. Кулаков С. А. Лечебные аспекты супервизии (исследование единичного случая) // Психодрама и современная психотерапия. – 2005. № 4. С. 31 – 41.
13. Панок В. Г. Основні напрями професійного становлення особистості практичного психолога у вищій школі // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 14 – 17.
14. Спотниц Х. Тенденции в современной психоаналитической супервизии [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.all-psy.com/ru>.
15. Супервизия супервизора: практика в поиске теории / под ред. Дж. Винер, Р. Майзена, Дж. Дакхэм; М.: Когито-Центр, 2006. 352 с.
16. Усатенко О. М. Особливості становлення супервізорства в психологічній практиці // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. № 14 (38). С. 164 – 167.
17. Усатенко О. М. Специфіка супервізійної практики в контексті підготовки психологів-практиків // Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. К., 2007. Т. X. Ч. 1. С. 285 – 289.
18. Усатенко О. М. Супервізорство в контексті психодинамічної теорії // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Ялта: РВВ РВНЗ КГУ, 2009. Вип. 1. Ч.2. С. 184 – 192.
19. Усатенко О. М. Супервізорство як засіб підвищення професіоналізму психолога-практика // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. № 19 (43). С. 196 – 203.
20. Усатенко О. М. Перенесення та контрперенесення в контексті дослідження феномену супервізійної практики // Гуманітарні науки. Ялта: РВВ КГУ, 2006. № 2 (12). С. 40 – 45.
21. Усатенко О. М. Супервізорство як засіб професійної адаптації психолога-практика // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. № 24 (48). С. 163 – 168.
22. Усатенко О. М. Форми супервізійної практики // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. № 8 (32). С. 107 – 111.
23. Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки: монографія. К.: Міленіум, 2005. 298 с.

24. Яценко Т. С. Глибинна психокорекція та упередження психічного вигорання: в 3-х ч.. К.: Главник, 2008. Ч.2. 192 с.
25. Яценко Т. С. Глибинна психокорекція та упередження психічного вигорання: в 3-х ч.. К.: Главник, 2008. Ч. 3. 96 с.
26. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб.. К.: Вища шк., 2006. 382 с.
27. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб.. К.: Вища шк., 2004. 679 с.
28. Яценко Т. С. Малюнок у психокорекційній роботі психолога-практика. Черкаси: БРАМА, 2003. 216 с.

Допоміжна література

29. Іваненко Б. Б. Феномен “психічних захистів” в контексті особистісної корекції майбутнього психолога-практика // Психологія: зб. наук. пр. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. Вип. 21. С. 235 – 241.
30. Калина Н. Ф. Основы психоанализа. М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2001. 352 с.
31. Кулаков С. А. Практикум по супервизии в консультировании и психотерапии . СПб.: Речь, 2002. 236 с.
32. Лейбин В. М. Постклассический психоанализ.: М.: Издательский дом “Территория будущего”, 2006. Т. 1. 472 с.
33. Лейбин В. М. Словарь-справочник по психоанализу. СПб.: Питер, 2001. 688 с.
34. Методика глибинної психокорекції: підготовка психолога-практика: навч.-метод. посібник. Ялта: РВВ КГУ, 2008. 342 с.
35. Пеллерен М. Психосинтез. М.: ООО “Издательство Астрель”; ООО “Издательство АСТ”, 2004. 160 с.
36. Перри К. Перенос и контрперенос // Кембриджское руководство по аналитической психологии / научн. ред. С. Раевский. М. : Добросвет, 2000. С. 211 – 243.
37. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред. Б. Д. Карвасарского. СПб.: Питер, 2002. 1024 с.
38. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. М.: Прогресс; Универс, 1994. 480 с.
39. Титаренко Т. М. Життєві домагання і професійне становлення особистості практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 21 – 23.
40. Уильямс Э. Вы – супервизор: шестифокусная модель, роли и техники супервизии. М.: Независимая фирма “Класс”, 2001. 288 с.
41. Шнейдер Л. Б. Личностная, гендерная и профессиональная идентичность: теория и методы диагностики. М.: Московский психолого-социальный институт, 2007. 128 с.
42. Яценко Т. С. Глибинна психологія: діагностика та корекція тенденції до психологічної смерті: навч. посіб. Ялта: РВВ КГУ, 2009. 204 с.
43. Яценко Т. С. Малюнок у психокорекційній роботі психолога-практика (на матеріалі психоаналізу комплексу тематичних малюнків). Черкаси: Брама, 2003. 216 с.

	<p>44. Яценко Т. С. Новий підхід до пізнання психічного в його внутрішній динаміці // Актуальні проблеми сучасної української психології: наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. К., Нора-Друк, 2003. Вип. 23. С. 419 – 433.</p> <p>45. Яценко Т. С. Особливості застосування малюнкових методик у роботі групи АСПН та у практиці онтопсихологічного дослідження: контури порівняльного аналізу // Психологія і суспільство. 2005. № 4 (22). – С. 131 – 135.</p> <p>46. Яценко Т. С. Психоаналитическая интерпретация комплексов тематических психорисунков (глубинно-психологический аспект). М.: СИП РИА, 2000. 192 с.</p>
--	---

Політика курсу	<p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p>
-----------------------	--

Політика оцінювання	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
	Робота на семінарському занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	8	40
	ІНДЗ	15	2	30
	Модульна контрольна робота	10	3	30
	максимальна кількість балів 100 (залік)			